

indokolás nélkül kérem, méltóztassék a bizottságnak következő véleményét elfogadni: Minthogy az új választási törvény megalkotása a nemzeti közvélemény ez irányban történt megnyilatkozása következtében a kormány programjában benne foglalatik és a törvényjavaslat előkészítése folyamatban is van, a kérvények pártolólág adatnak ki a belügyminiszter úrnak. (*Helyeslés.*)

Gr. Thorotzkai Miklós jegyző: Hodzsa Milán!

Hodzsa Milán: A bizottság véleményével szemben minden további indokolás nélkül a következő indítványt adom be: „A kérvények azon utasítással adatnak ki a belügyminiszter úrnak, hogy az általános, egyenlő, titkosan és községenként gyakorlandó választói jogról szóló törvényjavaslatot a háznak 1907. október 15-éig terjessze be.” — (*Nagy mozgás. Felkiáltások: nyolc nap alatt, végrehajtás terhe alatt!*)

Elnök: Ha szólni senki sem kíván, a vitát bezárom.

Hodzsa Milán: Több időt engedek. Október 15-éig. (*Felkiáltások: Milyen kegyes!*)

Hódy Gyula: A Tatra Bank igazgatóságában határozták ezt el?

Elnök: Szemben a bizottság véleményével Hodzsa Milán képviselő úr ellenindítványt adott be. Fel fogom olvasatni.

Hammersberg László jegyző (olvassa az indítványt).

Elnök: Szembe fogom állítani a bizottság véleményes javaslatát Hodzsa Milán képviselő indítványával, és így teszem fel a kérdést. Amennyiben méltóztatnak a bizottság véleményéhez hozzájárulni, akkor Hodzsa Milán képviselő úr indítványa elesik. (*Helyeslés.*) Felteszem a kérdést: méltóztatnak-e a bizottság véleményéhez jözzájárulni, igen vagy nem? (*Igen!*) A ház többsége hozzájárulván, a határozatot ily értelemben mondom ki. Hodzsa Milán képviselő úr indítványa elesett!

29

1907 júl. 9

Wodianer Rezső bukaresti osztrák—magyar főkonzul levele gr. Szapáry Lőrinc követségi tanácsos, ügyvivőhöz az ottani magyar iskolaügy tárgyában, mellékletekkel¹

ME 1907—XVIII—598 (3499)

(Német nyelvű kézirásos levélmásolat fordítása)

52 res. sz.

Bukarest, 1907. július 9.

Nagyméltóságú Gróf!

Van szerencsém mellékelten tisztelettel előterjeszteni további nagybecsű rendelkezésére a tisztelendő Kuczky Ágost tanfelügyelő és Ujváry István dékán által benyújtott kimutatásokat a romániai római katolikus és evangélikus-református magyar iskolák látogatottságáról az elmúlt tanévben.

Amint a kimutatásokból látható, mindkét felekezet iskoláiban emelkedett a tanulók létszáma az előző évhez képest.

A bukaresti iskolákban ismételtelen jelen voltam a tanításnál az iskolaév folyamán és majdnem minden osztály záróvizsgáján is. Az eredmények általában kielégítőek voltak.

Véleményem szerint, amelyet mindkét tanfelügyelő is oszt, a leányiskolák sokkal magasabb szinten állanak, mint a fiúiskolák, ami főleg a tanerők minőségének tulajdonítható.

A leányiskolák eredményei minden irányban kiválóak, és csak a református leányiskolában volna egy magasabb kézimunkatanfolyam kívánatos, amihez mindenesetre szükséges volna, hogy oda egy szaktanárt osszanak be.

A katolikus leányiskolában Kuczka páter tanfelügyelő az V. és VI. elemi osztályt a jövő tanévben I. és II. polgári iskolai osztállyá kívánja átalakítani. Tekintettel arra, hogy megvannak a képesített tanerők, és ez az intézkedés gyakorlati eredménnyel kecsegtet, magam is csak a legmelegebben pártolhatom ezt a tervet.

¹ A bukaresti osztrák-magyar főkonzul kimutatása tudomásunk szerint első ízben ad ilyen mérvű, lehető teljes áttekintést az egykorú romániai magyar iskolaügy állásáról.

A bukaresti katolikus leányiskolában az én szerény véleményem szerint bevezetendő volna a rendszeres tornatanítás.

Erre a célra a katolikus fiúiskola szomszédban levő tornaterme volna felhasználható.

A tornatanítás bevezetése emelné az iskola színvonalát és minden valószínűség szerint annak látogatottságát is.

Megfelelő tanerőt a fiú- és leányiskola számára lehetne Bukarestben, a budget nagyobb megterhelése nélkül szerezni.

Amint már volt szerencsém említeni, a bukaresti fiúiskolák eredményei lényegesen elmaradnak a leányiskolák mögött.

Hogy ennek a bajnak végét vessünk, nagyobb gonddal kellene a tanerőket megválogatni.

Miután az iskolák Romániában bevettek, szerény véleményem szerint nem volna akadálya annak, hogy a megüresedő tanítói állásokat a Szt. László Egyesület vagy az erdélyi evangélikus-református püspök által kiírandó pályázat útján töltsék be.

Ezáltal lényegesen többen pályáznának, miáltal bizonyára jobb anyagot lehetne nyerni.

Ami különösen a tanító barátok vezetése alatt álló bukaresti róm. kat. fiúiskolát illeti, nem hagyhatom említetlenül, hogy az elmúlt tanévben három egészen fiatalkorú — húsz éven aluli — tanító barátra bíztak osztályokat, akik még nem szereztek meg a tanítói képesítést.

Sürgősen szükséges volna, hogy a jövőben csak teljesen kiképzett tanító barátokat küldjenek Bukarestbe.

E rend tevékenysége egyébként igen hasznos az iskola számára, és különösen a jelenlegi igazgatót minősíthetem minden tekintetben elsőrangú tanerőnek.

A katolikus óvoda most is, mint a korábbi években, kitűnően működik, és a déli tejkiosztás révén elérte, hogy még a legkeményebb télen is szorgalmasan látogatták az óvodát.

A református iskolák számára felállítandó hasonló intézmény bizonyára szintén a legrövidebb időn belül gyümölcsöző lesz.

A vidéki iskolák jelentései általában kielégítőek.

Néhány tanító leváltandó, amire nézve bátor vagyok az illetékes szervek figyelmét újólág a gondos megválogatásra felhívni.

A brailai róm. kat. iskolához óvoda hozzácsatolása volna tervbe veendő.

Befejezésül bátor vagyok Excellenciádat felkérni, kegyeskedjék magas helyen szóvá tenni az óriási drágulást Bukarestben.

Az itt működő tanítók és tanítónők a legnagyobb takarékossgal is alig tudnak jelenlegi jövedelmükből megélni, miért is már a legközelebbi időben elkerülhetetlenül szükségesnek fog mutatkozni drágasági pótlék engedélyezése vagy fizetésrendezés.

Fogadja stb.

Wodianer s. k.

Melléklet

1907 júl. 1

Kimutatás a romániai ref. egyházmegye magyar tannyelvű elemi iskoláiba beiratkozott növendékek számáról, tanulmányi eredményéről, felekezeti és társadalmi megoszlásukról stb.

ME 1907—XVIII—598/3499 (3683)
(Kézírtas eredeti statisztikai táblázat)